

Güzel şeyler de olur...

Aykut Göker

Ankara’da güzel şeyler de olur. Bu kentin kendilerine kendiliklerinden görev çıkartan bazı güzel insanları, sanki Türkiye’nin geleceğinden önce onlar sorumluymuş gibi, projeler üretirler. Sonra da projelerini hayata geçirebilmenin misyonerliğini yaparlar. 2001 sonlarında, TÜBİTAK-Teknoloji İzleme ve Değerlendirme Başkanlığı’nın (TİDEB) bünyesinde, sessiz sedasız, böyle bir proje başlatıldı. Bu birimde çalışan Tülay Akarsoy, bazı sanayi sektörlerimizde bir şeyler olduğunun farkındaydı; sayıları az da olsa, belli sanayi kuruluşlarının, **teknoloji yeteneği** açısından kritik eşikleri aşmaya hazır olduklarını; bu kuruluşlardaki teknokratların, araştırmacı mühendislerin, **bir yerleri zorladıklarını** görüyordu. Ama her şeyden önce, bu kuruluşların kendi teknokrat ve araştırmacı mühendislerinin, firmalarının sahip olduğu teknoloji yeteneklerini kendi terimleriyle ortaya koymalarının sağlanması gerekirdi. Ortaya konacak bu yetenek dökümü, konunun uzmanı akademisyenlerin süzgecinden de geçirilmeliydi. Böylece, verili koşullar ve geleceğin teknolojileri göz önünde tutularak imkânların ve sınırların nereye kadar zorlanabileceği açıklık kazanırdı. Daha sonra da, sınırları zorlayabilmek için, “ne yapılmalı, nasıl yapılmalı” sorusuna, olası gelecek senaryoları dikkate alınarak yanıt aranmalıydı. Bu arayışa, sınırları zorlayacak teknokratlar da katılmalı; sonuçta, farklı görüşler ortaya çıksa bile, mümkün ve muhtemel yol haritaları birlikte değerlendirilip, her düzeyden karar vericiler de işin içine katılarak yapılması gerekenler birlikte belirlenmeliydi.

Akarsoy, Türkiye’nin Otomotiv Sanayii’nde son zamanlarda gözlenen çok ciddi arayışlara, bu arayışlara kaynaklık eden, sektörün üretim ve giderek gelişen ürün ve teknoloji geliştirme yeteneğine uzun zamandır tanıklık ediyordu. Onun için, önce bu sektörde teknoloji yeteneğini ve gelişme dinamiklerini belirleyerek yapılabilecek atılımları ve bu atılımların önünü açmak için yapılması gerekenleri kararlaştırmanın yararlı olacağını düşündü. Bu çalışma için, geleceği biçimlendirecek gelişme dinamiklerini de göz önünde bulundurmaya sağlayan bir metodoloji, bir model geliştirdi. Bu modelden, daha sonra, benzer pırıltıların görüldüğü başka sektörler için yapılacak çalışmalarda da yararlanılabildi. Kurduğu model ve proje önerisi çalıştığı kurumca, ama bundan çok daha önemlisi, Otomotiv Ana Sanayii’nin belli bir araştırma ve teknoloji geliştirme yeteneğine erişmiş dört ana firmasının (BMC, Ford Otomotiv, Tofaş ve Toyota) teknokratlarınca da kabûl edildi ve proje 2001 sonunda başlatılıp bugüne kadar gelindi.

Geliştirilen model gereğince, başlangıçta, adı geçen firmaların **a.** tasarım ve tasarım doğrulama yetenekleri; **b.** teknolojiye olan hâkimiyetleri; **c.** teknolojileri yayma ve tetikleme kapasiteleri ile önümüzdeki on yıl için teknoloji konusundaki eğilimleri belirlendi. Bu belirleme sürecine, firmalar, kendilerine yöneltilen veri tablolarını doldurarak katıldılar. Daha sonra bu veri tablolarından hareketle sektörün bugünkü durumunu temsil eden birleştirilmiş veri tabloları elde edildi. Bu tablolar, akademisyenlerce incelendi ve bir “**Akademisyenler Raporu**” ortaya kondu. Rapor sonrasında dört firmanın ürün geliştirme ve ARGE ile ilgili teknokratlarına, Birleştirilmiş Veri Tabloları ile Akademisyenler Raporu yönlendirici bazı sorularla birlikte gönderilerek ön hazırlık yapmaları istendi. Daha sonra teknokratlar düzenlenen bir toplantıda görüşlerini paylaştılar, tartışlar ve sonuçta ortaya çıkan görüşler “**Firmalar Raporu**”nda toplandı. (*)

Bu raporlar bize, Otomotiv Ana Sanayii’nin, bugüne kadar, daha çok yabancı ortakların stratejilerine bağlı olarak edindiği üretim merkezi olma konumunu, gelecekte de koruyan ve

giderek ulusal bir birikim de oluşturacak biçimde teknoloji geliştiren bir sektör olma konumuna doğru yükselebileceğini gösteriyor. Ama bunun için, çalışmanın son aşaması olan, üst düzey yönetici ve karar vericilerin katılacağı bir toplantı ile raporlarda belirtilen sonuç ve önerilerin değerlendirilip “**Otomotiv Ana Sanayii’nin teknolojiye hâkimiyetini artırarak dünya ölçeğinde daha rekabetçi bir konuma yükseltilmesi**” için atılması gereken stratejik adımların ortak, ulusal bir irade etrafında belirlenip benimsenmesi gerekiyor. Beklediğimiz, TÜBİTAK’ın ve Otomotiv Sanayii’nin önderlerinin bu son aşamayı başlatmalarıdır.

<http://www.inovasyon.org>

(*) **Anılan raporlara** <http://www.inovasyon.org/yazardetay.asp?YazarID=2> adresinden erişilebilir.

CBT. 14 Haziran 2003